



Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
Y. BOT
fremsat den 7. marts 2018¹

Sag C-1/17

**Petronas Lubricants Italy SpA
mod
Livio Guida**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Corte d'appello di Torino (appeldomstolen i Torino, Italien))

»Præjudiciel forelæggelse – retternes kompetence og anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område – kompetence i sager om individuelle arbejdsaftaler – arbejdsgiver sagsøgt ved retterne i den medlemsstat, hvor denne har bopæl – arbejdsgiverens modkrav – afgørelse af, hvilken retsinstans der er kompetent«

1. Nærværende anmodning om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 20, stk. 2, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område².
2. Anmodningen er blevet indgivet i en sag mellem Livio Guida, som har bopæl i Polen, og dennes tidligere arbejdsgiver, det italienske selskab Petronas Lubricants Italy SpA (herefter »PL Italy«), der har hjemsted i Italien, vedrørende dette selskabs afskedigelse af ham.
3. Anmodningen om præjudiciel afgørelse giver Domstolen lejlighed til for første gang at definere begrebet »modkrav«, som fremgår af én af de særlige bestemmelser i kapitel II, afdeling 5, i forordning nr. 44/2001, der definerer reglerne om kompetence i sager om individuelle arbejdsaftaler, i lyset af Domstolens meget nylige praksis vedrørende det samme begreb, defineret i denne forordnings artikel 6, nr. 3), der henhører under samme kapitels afdeling 2, som omhandler specielle kompetenceregler.
4. Efter min bedømmelse, som efter anmodning fra Domstolen begrænser sig til det andet præjudicielle spørgsmål, foreslår jeg, at bestemmelserne i artikel 20, stk. 2, i forordning nr. 44/2001 fortolkes således, at denne artikel giver arbejdsgiveren ret til at fremsætte et modkrav ved den ret, hvorved arbejdstageren forskriftsmæssigt har anlagt sag, og at denne ret kan træffe afgørelse om et sådant krav, på betingelse af, at det er blevet fremsat med henblik på at give parterne mulighed for at få afgjort alle deres respektive krav, som har en fælles oprindelse.

1 – Originalsprog: fransk.

2 – EFT 2001, L 12, s. 1.

I. Retsforskrifter

5. Følgende fremgår af 11., 13. og 15. betragtning til forordning nr. 44/2001:

»(11) Kompetencereglerne bør frembyde en høj grad af forudsigelighed og være baseret på sagsøgtets bopæl som det principielle kriterium, og dette kompetencekriterium bør altid kunne gøres gældende, undtagen i enkelte velafgrænsede tilfælde, hvor det på grund af sagens genstand eller af hensyn til parternes aftalefrihed er berettiget at lægge et andet tilknytningsmoment til grund. For at gøre de fælles regler mere gennemsigtige og undgå kompetencekonflikter bør juridiske personers bopæl defineres selvstændigt.

[...]

(13) For forsikringsaftaler, forbrugeraftaler og arbejdsaftaler er det ønskeligt at beskytte den svage part ved hjælp af kompetenceregler, der er gunstigere for denne parts interesser end de almindelige kompetenceregler.

[...]

(15) Af hensyn til en harmonisk retspleje er det nødvendigt at mindske risikoen for parallelle retssager mest muligt og undgå, at der træffes indbyrdes uforenelige retsafgørelser i to medlemsstater. Der bør være en klar, effektiv mekanisme til at afgøre tilfælde af litispændens og indbyrdes sammenhængende krav og til at afhjælpe problemer som følge af forskellene mellem de enkelte medlemsstaters lovgivning med hensyn til, på hvilket tidspunkt en sag anses for anlagt. Med henblik på anvendelsen af denne forordning bør dette tidspunkt defineres selvstændigt.«

6. I henhold til denne forordnings artikel 6, nr. 3), der henhører under kapitel II, afdeling 2, med overskriften »Specielle kompetenceregler«, kan en person, der har bopæl på en medlemsstats område, sagsøges i en anden medlemsstat, »når der er tale om et modkrav, der udspringer af den samme aftale eller det samme forhold, som hovedkravet støttes på, ved den ret, hvor sagen om hovedkravet er anlagt«.

7. Nævnte forordnings kapitel II, afdeling 5, der består af artikel 18-21, fastsætter kompetencereglerne vedrørende tvister, som omhandler individuelle arbejdsaftaler.

8. Artikel 18, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 bestemmer:

»I sager om individuelle arbejdsaftaler afgøres kompetencen efter denne afdeling, jf. dog artikel 4 og artikel 5, nr. 5.«

9. Forordningens artikel 19 bestemmer følgende:

»En arbejdsgiver, der har bopæl på en medlemsstats område, kan sagsøges:

- 1) ved retterne i den medlemsstat, på hvis område han har bopæl, eller
- 2) i en anden medlemsstat:
 - a) ved retten på det sted, hvor arbejdstageren sædvanligvis udfører sit arbejde, eller ved retten på det sidste sted, hvor han sædvanligvis udførte sit arbejde, eller
 - b) såfremt arbejdstageren ikke sædvanligvis udfører eller udførte sit arbejde i et bestemt land, ved retten på det sted, hvor den virksomhed, som har antaget arbejdstageren, er eller var beliggende.«

10. Følgende fremgår af forordningens artikel 20:

»1. En arbejdsgiver kan kun anlægge sag ved retterne i den medlemsstat, på hvis område arbejdstageren har bopæl.

2. Denne afdeling berører ikke retten til at fremsætte modkrav ved den ret, der behandler hovedkravet i overensstemmelse med denne afdeling.«

11. Artikel 21 i forordning nr. 44/2001 har følgende ordlyd:

»Denne afdeling kan kun fraviges ved en aftale om værneting:

- 1) der er indgået, efter at tvisten er opstået, eller
- 2) der giver arbejdstageren ret til at anlægge sag ved andre retter end dem, der er nævnt i denne afdeling.«

II. De faktiske omstændigheder i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

12. Livio Guida blev ansat ved selskabet PL Italy i 1982 i henhold til en aftale underlagt italiensk lov, og han blev i 1996 udstationeret til det polske koncernselskab Petronas Lubricants Poland sp.zo.o. (herefter »PL Poland«) og fra dette tidspunkt arbejdede han som generaldirektør med rang af leder fra og med 1998. I 2001 indgik han en »parallel« tidsbegrænset ansættelsesaftale med PL Poland, som var omfattet af den polske lovgivning, og som gentagne gange blev forlænget, senest indtil den 30. april 2016. Ved to breve af henholdsvis den 17. og den 29. april 2014 blev der fremsat flere disciplinære klager mod ham. Efterfølgende blev Livio Guida – »efter selskabets opfattelse med føje« – afskediget af PL Italy ved brev af 28. maj 2014. I et andet brev af samme dato blev det meddelt, at hans ansættelsesforhold med PL Poland ophørte med omgående virkning.

13. Livio Guida anlagde herefter sag mod PL Italy ved Tribunale di Torino (retten i Torino), idet han gjorde gældende, at de disciplinære klager blev fremsat for sent og havde en generel karakter. Han gjorde endvidere gældende, at de faktiske omstændigheder, som han blev foreholdt, ikke havde fundet sted. Han nedlagde påstand om, at retten for det første skulle fastslå, at PL Italys afskedigelse af ham var uberettiget og under alle omstændigheder ulovlig, og for det andet skulle tilpligte selskabet at yde erstatning i henhold til italiensk ret i tilfælde af uberettiget opsigelse. Livio Guida nedlagde afslutningsvis påstand om, at PL Italy skulle tilpligtes at yde erstatning for den ikke-økonomiske skade, han havde lidt som følge af afskedigelsens krænkende karakter.

14. Den 5. december 2014 indgav PL Italy svarskrift og nedlagde påstand om frifindelse. Selskabet præciserede, at PL Poland havde overdraget sit tilgodehavende mod Livio Guida til PL Italy ved aftale af 3. december 2014, og fremsatte modkrav om, at Livio Guida skulle tilpligtes at tilbagebetale 143 816,29 EUR, som han uberettiget havde modtaget i form af godtgørelse for tjenesterejser, kompensation for ikke afholdt ferie og et højere beløb ved anvendelse af forkerte kurser zloty/euro.

15. Livio Guida gjorde gældende, at de italienske retter i henhold til artikel 6, nr. 3), og artikel 20 i forordning nr. 44/2001 savnede kompetence til at påkende PL Italys modkrav.

16. Ved dom offentliggjort den 14. september 2015 pålagde Tribunale di Torino (retten i Torino) PL Italy at betale Livio Guida et beløb på 100 000 EUR i erstatning for ikke-økonomisk skade som følge af afskedigelsens krænkende karakter og erklærede sig inkompetent til fordel for de polske retter med hensyn til PL Italys modkrav.

17. Efter at have vurderet, at Livio Guida havde godtgjort, at han havde bopæl i Polen, fandt Tribunale di Torino (retten i Torino) imidlertid, at, selv om artikel 20, stk. 2, i forordning nr. 44/2001 indfører en undtagelse fra arbejdsgivernes pligt til at fremsætte krav mod egne arbejdstagere i det land, hvor arbejdstagerne har bopæl, finder denne undtagelse ikke anvendelse, såfremt en arbejdsgiver gør krav gældende, som oprindeligt ikke er arbejdsgiverens egne, men derimod er blevet overdraget denne ved en aftale.

18. PL Italy har iværksat appel ved Corte d'appello di Torino (appeldomstolen i Torino, Italien), den forelæggende ret, og nedlagt påstand om frifindelse for betaling af erstatning for ikke-økonomisk skade og har genfremsat sit modkrav.

19. Appeldomstolen finder, at det skal fastslås, om artikel 20, stk. 2, i forordning nr. 44/2001 giver en arbejdsgiver mulighed for ved retterne i den medlemsstat, på hvis område han har bopæl, at fremsætte et modkrav mod den arbejdstager, som har sagsøgt arbejdsgiveren forskriftsmæssigt ved de samme retter i medfør af den samme forordnings artikel 19.

20. I bekræftende fald ønsker den forelæggende ret oplysning om de konsekvenser, der kan udledes af den konstatering, hvorefter det af arbejdsgiveren fremsatte modkrav vedrører et tilgodehavende, som oprindeligt tilhørte en anden person, der på samme tid var arbejdsgiver for samme arbejdstager i en parallel ansættelsesaftale, og modkravet er baseret på en aftale om overdragelse af tilgodehavendet, der blev indgået mellem arbejdsgiveren og den oprindelige ejer af tilgodehavendet på et senere tidspunkt end arbejdstagerens fremsættelse af hovedkravet.

21. Under disse omstændigheder har Corte d'appello di Torino (appelretten i Torino) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Kan en arbejdsgiver, der har bopæl på en medlemsstats område, og som (i medfør af artikel 19 i forordning nr. 44/2001) er blevet sagsøgt af en tidligere ansat ved retterne i den medlemsstat, på hvis område arbejdsgiveren har bopæl, i overensstemmelse med forordningens artikel 20, stk. 2, fremsætte et modkrav mod arbejdstageren ved den ret, der behandler hovedkravet?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, har den ret, der behandler hovedkravet, da fortsat kompetence i henhold til artikel 20, stk. 2, i forordning nr. 44/2001, selv om det af arbejdsgiveren fremsatte modkrav vedrører et tilgodehavende, som oprindeligt ikke tilhørte arbejdsgiveren, men en anden person (der på samme tid er arbejdsgiver for samme arbejdstager i en parallel ansættelsesaftale), og modkravet er baseret på en aftale om overdragelse af tilgodehavendet, der blev indgået mellem arbejdsgiveren og den oprindelige ejer af tilgodehavendet på et senere tidspunkt end arbejdstagerens fremsættelse af hovedkravet?«

III. Bedømmelse

22. Inden jeg fremlægger min bedømmelse af begrebet »modkrav«, som er omhandlet i artikel 20, stk. 2, i forordning nr. 44/2001³, finder jeg det væsentligt at gøre nærmere rede for visse elementer, som ligger til grund for mine overvejelser. For det første kan det konstateres, at betingelserne for anvendelse af denne bestemmelse ikke er omtvistet. Det kan således fastslås, at tvisten vedrører en »individuel arbejdsaftale« som omhandlet i denne forordnings artikel 18, stk. 1⁴, mellem Livio Guida og PL Italy, der blev indgået i 1982, og at Livio Guida siden 2001 ligeledes har indgået andre

3 – Der er gældende i hovedsagen, eftersom arbejdstagerens sag blev anlagt inden den 10.1.2015. Som det blev anført i dom af 21.12.2016, Concurrence (C-618/15, EU:C:2016:976, præmis 9), er forordning nr. 44/2001 blevet ophævet ved artikel 80 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12.12.2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT 2012, L 351, s. 1). Og i henhold til denne forordnings artikel 66, stk. 1, finder forordningen kun anvendelse på retssager, som er anlagt på eller efter den 10.1.2015.

4 – Dom af 10.9.2015, Holterman Ferho Exploitatie m.fl. (C-47/14, EU:C:2015:574, præmis 34).

arbejdsaftaler med »koncernselskabet« PL Poland, efter at han blev udstationeret til dette polske selskab fra og med 1996. Det er ligeledes ubestridt, at arbejdsgiveren PL Italy, som er sagsøgt ved retten i den medlemsstat, på hvis område selskabet har hjemsted, som er kompetent ret som følge af arbejdstagerens valg, der er truffet i overensstemmelse med nævnte forordnings artikel 19, har fremsat et krav til selvstændig dom over for sagsøgeren og ikke en indsigelse⁵.

23. For det andet er der ingen tvivl om, at såvel arbejdsgiveren som arbejdstageren har mulighed for at fremsætte et modkrav, hvilket begrundes et bekræftende svar på det første præjudicielle spørgsmål. Det er nemlig i modstrid med en ordlydsfortolkning af bestemmelserne i artikel 20, stk. 2, i forordning nr. 44/2001⁶, i mangel af lovgivningsmæssige begrænsninger at udlede, at muligheden for at fremsætte et modkrav er forbeholdt arbejdstageren⁷. Denne proceduremæssige lighed mellem arbejdstageren og arbejdsgiveren er allerede blevet anført indirekte af Domstolen⁸. Den opfylder det almindelige retsplejehensyn, som indebærer, at princippet om procesøkonomi overholdes⁹.

24. Det anerkendes således, at arbejdsgiveren i kraft af et modkrav kan lade et krav rettet mod arbejdstageren undersøge af en ret, som ikke er beliggende i den medlemsstat, på hvilket område sidstnævnte har sin bopæl, men som arbejdstageren har valgt, fordi denne anser den for at være nærmest sine interesser¹⁰.

25. Med dette præciseret skal det forklares, hvordan begrebet »modkrav« som omhandlet i artikel 20, stk. 2, i forordning nr. 44/2001 kan defineres, således som den forelæggende ret nærmere bestemt anmoder om med sit andet spørgsmål.

26. Først skal det fastslås, at EU-lovgiver har valgt en anderledes ordlyd end den, der er anvendt i denne forordnings artikel 6, nr. 3), under kapitel II, afdeling 2, som fastsætter afledte kompetenceregler, der er konkurrerende med hovedreglen om kompetence for retten i den medlemsstat, hvor sagsøgte har sin bopæl. Det tilføjes således i denne bestemmelse, at der skal være tale om et krav, »der udspringer af den samme aftale eller det samme forhold, som hovedkravet støttes på«¹¹. Disse udtryk, som ikke er blevet ændret siden Bruxelleskonventionens ikrafttrædelse, var heller ikke indeholdt i de afdelinger, der omhandler reglerne om kompetence i forsikringsager og i sager om

5 – Dom af 13.7.1995, Danværn Production (C-341/93, EU:C:1995:239, præmis 15 og 18).

6 – Det skal fremhæves, at de samme bestemmelser er omhandlet i de øvrige afdelinger, hvori der fastsættes kompetenceregler til beskyttelse af den svage part (artikel 12, stk. 2, for så vidt angår forsikringer, artikel 16, stk. 3, for så vidt angår aftaler indgået af forbrugere). Ordlyden i disse artikler, som hidrører fra artikel 11 og 14 i konventionen af 27.9.1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978, L 304, s. 32), som ændret ved de efterfølgende konventioner om nye medlemsstaters tiltrædelse af denne konvention (herefter »Bruxelleskonventionen«), er ligeledes blevet anvendt uden ændringer i artikel 14 og 18 i forordning nr. 1215/2012.

7 – Den retsvidenskabelige litteratur er enig på dette punkt, uanset hvilken forordning der end finder anvendelse, jf., bl.a., H. Gaudemet-Tallon, *Compétence et exécution des jugements en Europe, Matières civile et commerciale, Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007)*, 5. udgave, Librairie générale de droit et de jurisprudence, Droit des affaires, Paris, 2015, s. 394, punkt 302, afsnit 2. P. Blanco-Morales Limones, F.F. Garau Sobrino, M.L. Lorenzo Guillén, F.J. Montero Muriel, *Comentario al Reglamento (UE) nº 1215/2012 relativo a la competencia judicial, el reconocimiento y la ejecución de resoluciones judiciales en materia civil y mercantil, Reglamento Bruselas I refundido*, Thomson Reuters Aranzadi, Madrid, 2016, s. 495, punkt 2, afsnit 7. U. Magnus, P. Mankowski, *European Commentaries on Private International Law, Brussels Ibis Regulation*, bind 1, Sellier European Law Publishers, Otto Schmidt, Köln, 2015, s. 554, punkt 5. D. Czernich, G. Kodek, P. Mayr, *Europäisches Gerichtsstands- und Vollstreckungsrecht Brüssel Ia-Verordnung (EuGVVO 2012) und Übereinkommen von Lugano 2007 Herausgeber*, LexisNexis, Wien, 2015, s. 296, afsnit 3.

8 – Dom af 22.5.2008, Glaxosmithkline og Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, præmis 29).

9 – Dom af 10.4.2003, Pugliese (C-437/00, EU:C:2003:219, præmis 17 og 22), af 22.5.2008, Glaxosmithkline og Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, præmis 27), og af 12.10.2016, Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, præmis 37).

10 – Udtryk fra dom af 14.9.2017, Nogueira m.fl. (C-168/16 og C-169/16, EU:C:2017:688, præmis 50 og den deri nævnte retspraksis).

11 – I P. Jenard-rapporten om [Bruxelles]konventionen (EFT 1979, C 59, s. 1) fastlægges det udtrykkeligt, at »[der kun findes] et værneting for modfordringer, når der foreligger konneksitet. Da ikke alle kontraherende stater kender begrebet konneksitet, henvises der i konventionen analogt med det belgiske forslag til en retspejelov til, at modkravet skal udspringe af den mellem parterne indgåede aftale eller det forhold, som hovedfordringen støttes på« (s. 28).

forbrugeraftaler. Denne præcisering blev hverken tilføjet i forbindelse med indsættelsen af en afdeling 5 i kapitel II i forordning nr. 44/2001, der omhandler kompetence i sager om individuelle arbejdsaftaler¹², eller i forbindelse med affattelsen af forordning nr. 1215/2012, som har været gældende siden 10. januar 2015.

27. Af forarbejderne fremgår det, at »kompetencereglerne i denne afdeling træder i stedet for reglerne i afdeling 1 og 2«¹³, og, at »der [ikke] er foretaget nogen større materielle ændringer i bestemmelserne om kompetence i sager om arbejdsaftaler, men de er blevet samlet i en særskilt afdeling i lighed med forsikringsaftaler og forbrugeraftaler«¹⁴. Det kan således udledes heraf, at lovgiver ikke har valgt nogen særlige bestemmelser med henblik på stridigheder inden for arbejdsrettens område til trods for målet om at beskytte den svage part, som kunne have begrundet en fastsættelse af særlige betingelser, henset til arbejdsgiverens krav som dem, der foreslås af Livio Guida i hans skriftlige indlæg.

28. Dernæst skal der mindes om de principper, Domstolen har opstillet i tilfælde af en anmodning om fortolkning af én af de fire artikler (18-21), som kapitel II, afdeling 5, i forordning nr. 44/2001 omfatter, og som omhandler »[k]ompetence i sager om individuelle arbejdsaftaler«:

- Denne afdeling fastsætter en række regler, der, som det fremgår af 13. betragtning til denne forordning, har til formål at beskytte den svage part ved hjælp af kompetenceregler, der er gunstigere for denne parts interesser¹⁵.
- Det fremgår af ordlyden af bestemmelserne i nævnte afdeling, at disse ikke blot er særregler, men også udtømmende regler¹⁶, og
- med henblik på at sikre den fulde virkning af forordning nr. 44/2001 skal de retlige begreber, der er indeholdt i forordningen, fortolkes selvstændigt og på en måde, der således er fælles for alle medlemsstaterne¹⁷.

29. Endelig skal det fremhæves, at Domstolen har fastslået, at reglen i artikel 6, nr. 3), i forordning nr. 44/2001 vedrørende modkrav, er blevet indsat i denne forordnings artikel 20, stk. 2, og således indebærer en tilnærmelse mellem disse bestemmelser¹⁸.

30. Domstolen har ligeledes, henset til udtrykket »der udspringer af den samme aftale eller det samme forhold, som hovedkravet støttes på«, fastslået, at det skal fortolkes selvstændigt under hensyn til formålene med denne forordning¹⁹.

12 – Jf., med henblik på en detaljeret beskrivelse af lovgivningshistorikken, dom af 22.5.2008, Glaxosmithkline og Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, præmis 14-17), og af 14.9.2017, Nogueira m.fl. (C-168/16 og C-169/16, EU:C:2017:688, præmis 46).

13 – Denne sætning er allerede blevet citeret i dom af 22.5.2008, Glaxosmithkline og Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, præmis 24).

14 – Jf. forslag til Rådets forordning (EF) om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (KOM(1999) 348 endelig), begrundelsen.

15 – Dom af 22.5.2008, Glaxosmithkline og Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, præmis 17 og 30), og af 14.9.2017, Nogueira m.fl. (C-168/16 og C-169/16, EU:C:2017:688, præmis 49 og den deri nævnte retspraksis).

16 – Dom af 22.5.2008, Glaxosmithkline og Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, præmis 18), og af 14.9.2017, Nogueira m.fl. (C-168/16 og C-169/16, EU:C:2017:688, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis).

17 – Jf., henset til denne forordnings artikel 18, dom af 10.9.2015, Holterman Ferho Exploitatie m.fl. (C-47/14, EU:C:2015:574, præmis 36 og 37 samt deri nævnte retspraksis), og, henset til nævnte forordnings artikel 19, nr. 2), dom af 14.9.2017, Nogueira m.fl. (C-168/16 og C-169/16, EU:C:2017:688, præmis 47 og 48 og den deri nævnte retspraksis).

18 – Dom af 22.5.2008, Glaxosmithkline og Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, præmis 22).

19 – Dom af 12.10.2016, Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, præmis 36).

31. I denne forbindelse har Domstolen anført, at det er af retsplejemæssige hensyn, at det særlige værneting for modkrav giver parterne mulighed for at lade alle deres respektive krav, som har en fælles oprindelse, afgøre under én og samme sag og af samme retsinstans. Således undgås en lang række overflødige retssager²⁰. Det blev således fastslået, at »under omstændigheder, som de i hovedsagen foreliggende, skal modkravet om tilbagebetaling på grund af uberettiget berigelse anses for at udspringe af den finansielle leasingaftale, der var baggrunden for leasinggiverens oprindelige sagsanlæg. Den hævdede berigelse, på størrelse med det beløb, der blev betalt til fuldbyrdelse af den dom, som imidlertid blev ophævet, ville nemlig ikke være sket uden den nævnte aftale«²¹. Den ufravigelige tilknytning til tvistens realitet forekommer derfor afgørende.

32. Udgør beskyttelsen af arbejdstageren som den svage part på denne baggrund grundlaget for en anderledes fortolkning af begrebet »modkrav«, eftersom det ikke er præciseret i artikel 20, stk. 2, i forordning nr. 44/2001? I lighed med Europa-Kommissionen er jeg af den opfattelse, at begrebet »modkrav« skal være ensartet i forbindelse med anvendelsen af kompetencereglerne for de europæiske retter, især da kriterierne i tilfælde af afledt kompetence indtil nu ikke har givet anledning til mange fortolkningsproblemer, og da de ligeledes, som det er tilfældet med konneksitet, opfylder målet med at undgå, at der træffes uforenelige afgørelser i tilfælde af, at sagerne påkendes hver for sig²².

33. Denne løsning rummer derfor den fordel, at det undgås at anvende begreber, som er vanskeligere at anvende, såsom begrebet om eksistensen af en »objektiv tilknytning gennem genstanden eller sagen«, foreslået af den italienske regering. En for snæver opfattelse af »kravet, der udspringer af arbejdsaftalen«, som den Kommissionen har foreslået, og som hviler på »den arbejdsrelation, som arbejdstageren har henvist til i sit hovedkrav«, skal efter min opfattelse imidlertid ikke anvendes af flere grunde.

34. For det første har Domstolen allerede anlagt en bredere fortolkning af begrebet »krav, der udspringer af aftalen«²³, ved at anerkende, at et krav om tilbagebetaling på grund af uberettiget berigelse udspringer af den finansielle leasingaftale, der var indgået mellem parterne under de under særlige procedurmæssige omstændigheder, der forelå i den pågældende hovedsag. Det drejede sig således om et tilbagebetalingskrav, som vedrørte et beløb svarende til det beløb, som var aftalt ved et udenretligt forlig, og som var blevet fremsat under en ny retssag mellem de samme parter, efter ophævelsen af den afgørelse, som den oprindelige retssag mellem parterne havde ført til, og hvis fuldbyrdelse havde givet anledning til det udenretlige forlig. Det kan således fastslås, at det i mindre grad er den direkte tilknytning til aftalen, som Domstolen har lagt til grund, end det forhold, at der ikke ville have været tale om uberettiget berigelse uden denne aftale, hvilket viser, at »kravene er opstået på baggrund af fælles faktiske omstændigheder«²⁴.

35. For det andet skal der kunne tages hensyn til den tætte forbindelse mellem de arbejdsaftalemæssige relationer²⁵, hvilket er hyppigt i forbindelse med udstationering, hvor den oprindelige arbejdsaftale kan fortsætte, samtidig med at der indgås en lokal arbejdsaftale.

20 – Dom af 12.10.2016, Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, præmis 37).

21 – Dom af 12.10.2016, Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, præmis 38).

22 – Jf. dom af 11.4.2013, Sapir m.fl. (C-645/11, EU:C:2013:228, præmis 42), vedrørende artikel 6, nr. 1, i forordning nr. 44/2001 og kommentar fra D. Czernich, G. Kodek, og P. Mayr, *Europäisches Gerichtsstands- und Vollstreckungsrecht Brüssel Ia-Verordnung (EuGVVO 2012) und Übereinkommen von Lugano 2007 Herausgeber*, LexisNexis, Wien, 2015, s. 296 afsnit 3.

23 – Jf. analysen af bestemmelserne i artikel 6, nr. 1, i forordning nr. 44/2001 i U. Magnus, P. Mankowski, *European Commentaries on Private International Law, Brussels Ibis Regulation*, bind 1, Sellier European Law Publishers, Otto Schmidt, Köln, 2015, s. 401, bl.a. henset til udtrykket »same contract«, som fremgår af denne forordnings engelske version.

24 – Dette udtryk stammer fra generaladvokat Kokotts forslag til afgørelse, Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:397, præmis 44).

25 – Jf., med henblik på en generel beskrivelse af arbejdsaftalens særlige kendetegn, dom af 15.1.1987, Shenavai (266/85, EU:C:1987:11, præmis 16). Som illustration på tilfælde af flere kontraktforhold, se dom af 10.4.2003, Pugliese (C-437/00, EU:C:2003:219, præmis 4-9), og særligt henset til selskaber tilhørende samme koncern, dom af 22.5.2008, Glaxosmithkline og Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, præmis 7-10), samt af 10.9.2015, Holterman Ferho Exploitatie m.fl. (C-47/14, EU:C:2015:574 præmis 12-18).

36. I denne sag fremgår det af parternes samstemmende indlæg, at PL Italy ejede 100% af PL Poland, og at der fra og med juli 2001 var indgået en særlig parallelaftale med PL Poland med henblik på at fastsætte de særlige betingelser for denne arbejdsrelation. Desuden kan det fastslås, at den sag, Livio Guida havde anlagt, vedrørte den oprindelige aftale og ikke den sidste aftale indgået med PL Poland.

37. For det tredje fremgår det af grundene til afskedigelsen og af PL Italys pengekrav, at de udspringer af de samme forhold vedrørende de to selskaber uden forskel. I den foreliggende sag blev det for det første foreholdt Livio Guida, at han ved flere lejligheder uberettiget fra PL Poland havde opnået godtgørelse for tjenesterejser og kompensation for ikke afholdt ferie, og for det andet blev det foreholdt ham, at han havde vildledt PL Italy i forbindelse med betalingen af sin løn ved at meddele selskabet en kurs zloty/euro, som var gunstigere for ham end den officielle kurs. Det er ubestridt, at disse forhold lå til grund for PL Italys og PL Polands beslutning om at afbryde arbejdsrelationerne, og at formålet med modkravet er tilbagebetalingen af et beløb svarende til de beløb, der uberettiget var modtaget.

38. Denne snævre forbindelse mellem arbejdstagerens indsigelse mod grundene til afskedigelsen og arbejdsgiverens krav om tilbagebetaling betyder, at der kan ses bort fra Livio Guidas og Kommissionens argumenter om uforudsigeligheden af sagsøgtets krav som følge af aftalen om overdragelse af kravet, som ligger til grund for sagsøgtets fremsættelse heraf.

39. For det fjerde skal det bemærkes, at Livio Guida har valgt kun at fremsætte indsigelse mod én beslutning om afbrydelse af sin arbejdsrelation, nemlig den, der fandtes med PL Italy, og at anlægge sag mod denne – ikke ved retten i den medlemsstat, hvor han sædvanligvis udførte sit arbejde, som artikel 19, nr. 2), litra a), i forordning nr. 44/2001 giver mulighed for – men ved den ret på det sted, hvor PL Italy har hjemsted. Dette valg bør ikke have konsekvens for den selvstændige fortolkning af begrebet »modkrav«. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at det til trods for, at EU-lovgiver har valgt at fastsætte flere kompetenceregler til beskyttelse af arbejdstageren, ikke er blevet besluttet at fastsætte kriterier med henblik på at begrænse arbejdsgiverens mulighed for at fremsætte et modkrav.

40. Af de samme grunde skal det argument, som er baseret på arbejdsaftaleloven, og som ifølge Livio Guida og Kommissionen begrundes en fortolkning, som er strengt begrænset til den arbejdsaftale, der var omhandlet i hovedkravet, lades ude af betragtning. Hvad angår fastlæggelsen af kompetencen i forhold til det sted, hvor arbejdsaftalen opfyldes, som begrundes en begunstiggelse af sammenfaldet af retternes kompetence og den lovgivende kompetence, har Domstolen fundet det hensigtsmæssigt at tage højde for tilsvarende bestemmelser i Romkonventionen²⁶ af 1980 om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser²⁷, kan det alligevel fastslås, at spørgsmålet om retternes kompetence i tilfælde af modkrav skal være tydeligt uafhængigt af spørgsmålet om, hvilken lov der finder anvendelse på sagens realitet.

41. Jeg er derfor af den opfattelse, at omstændighederne i hovedsagen viser, at begrebet »modkrav« ikke skal fortolkes ved at begrænse det til alene den kontraktlige ramme. Sammenfaldet mellem de forhold, som hovedkravet støttes på, skal ligeledes tages i betragtning. Således finder jeg ikke, at det i den forelagte sag, af retsplejemæssige hensyn, er i modstrid med arbejdstagerens interesser at anerkende, at den samme retsinstant kan undersøge de faktiske omstændigheder, der lå til grund for afskedigelsen og drage de økonomiske konsekvenser heraf. Det giver også sikkerhed for, at der ikke træffes uforenelige retsafgørelser i overensstemmelse med målet i 15. betragtning til forordning nr. 44/2001. Under disse omstændigheder er det knap så væsentligt, at den overdragelse af tilgodehavendet, som arbejdsgiveren har påberåbt sig, fandt sted, efter der var blevet anlagt sag ved den kompetente ret.

26 – Dette illustreres i den nylige dom af 14.9.2017, Nogueira m.fl. (C-168/16 og C-169/16, EU:C:2017:688, præmis 55), vedrørende den selvstændige fortolkning af artikel 19, nr. 2), i forordning nr. 44/2001.

27 – EFT 1998, C 27, s. 34. Denne konventions artikel 6 finder anvendelse på aftaler, der er indgået til og med den 17.12.2009. Efter denne dato finder artikel 8 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I) (EUT 2008, L 177, s. 6) anvendelse i overensstemmelse med denne forordnings artikel 28.

42. Derfor mener jeg, at begrebet »modkrav« skal fortolkes i generelle vendinger af hensyn til klarheden og effektiviteten, hvilket skal få de nationale retsinstanser til at kontrollere, at baggrunden for parternes krav, såvel den aftalemæssige som den faktiske, har en fælles karakter, ved at tage højde for samtlige omstændigheder i sagen.

43. Det følger af alle disse elementer, at Domstolen bør fastslå, at artikel 20, stk. 2, i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at den giver såvel arbejdsgiveren som arbejdstageren ret til at fremsætte et modkrav ved den ret, hvor sagen om hovedkravet er anlagt forskriftsmæssigt, og at denne ret har kompetence til at træffe afgørelse om et sådant krav på betingelse af, at det er blevet fremsat med henblik på at give parterne mulighed for at få afgjort alle deres respektive krav, som har en fælles oprindelse, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

IV. Forslag til afgørelse

44. Jeg foreslår på baggrund af det ovenfor anførte, at Domstolen besvarer de præjudicielle spørgsmål, som Corte d'appello di Torino (appeldomstolen i Torino, Italien) har forelagt, således:

»Artikel 20, stk. 2, i Rådets forordning nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at den giver såvel arbejdsgiveren som arbejdstageren ret til at fremsætte et modkrav ved den ret, hvor sagen om hovedkravet er anlagt forskriftsmæssigt, og at denne ret har kompetence til at træffe afgørelse om et sådant krav på betingelse af, at det er blevet fremsat med henblik på at give parterne mulighed for at få afgjort alle deres respektive krav, som har en fælles oprindelse, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.«